

B I L T E N 09/2012

UŽICE septembar, 2012. Godina

**POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO“-
UŽICE**

- ecc. Jovan Mirosavljević, direktor**
- dipl. ing. Andrija Radulović, stručni saradnik za voćarstvo**
- dipl. ing. Miroslav Milivojević, stručni saradnik za stočarstvo**
- dipl. ing. Nebojša Đurić, stručni saradnik za stočarstvo**
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, stručni saradnik za ratarstvo**
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja**
- dipl. ing. Zorica Lazić, stručni saradnik za zaštitu bilja**
- dipl. ing. Veselinka Čorbić, stručni saradnik za zaštitu bilja**
- dipl.ing.Bojana Nešić ,stručni saradnik za agroekonomiju**

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz:

- predavanja**
- održavanje radionica**
- davanje saveta u Službi**
- davanje saveta telefonom**
- davanje saveta na imanjima zemljoradnika**
- davanje saveta putem lokalnih radija i televizije**
- davanje saveta putem biltena, plakata i brošura**
- postavljanje demonstracionih ogleda**
- održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova**
- pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.**
- blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama**
- upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.**

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266, E- mail: pssuzice@sbb.rs

**UREDBA ZA REGRESIRANJE DIZEL GORIVA I UREDBA ZA SUBVENCIJU ZA RATARSKU
PROIZVODNJU I PROIZVODNJU KROMPIRA**

Na snagu su stupile sledeće uredbe:

1. Uredba o uslovima i načinu korišćenja sredstava za regresiranje dizel goriva za jesenje radove u 2012. godini i
2. Uredba o uslovima i načinu korišćenja subvencija za ratarsku proizvodnju i proizvodnju kromira u 2012. godini.

Uredbom za dizel gorivo uređuju se uslovi i način korišćenja sredstava za regresiranje dizel goriva, i to: dizel goriva D-2, odnosno evrodizela za jesenje radove u poljoprivredi u 2012. godini.

Maloprodajna cena dizel goriva D-2, odnosno evrodizela regresira se u visini od :

- 23,00 dinara po litru
- u visini refakcije u skladu sa propisom kojim se uređuju akcize,
- i u visini popusta koji odobrava distributer dizel goriva koji je ovlašćen za distribuciju dizel goriva

Regresiranje se odnosi na gorivo kupljeno u periodu od 15. septembra do 15. novembra 2012. godine, a Zahtev za regresiranje se podnosi Upravi za trezor do 22. novembra 2012. godine. Gorivo se regresira u količini od 40 litara po hektaru prijavljenog obradivog zemljišta na dan 9. aprila 2012. godine.

Sredstva za regresiranje ne odnose se na:

- pašnjake,
- ribnjake,
- bare i
- drugo neplodno zemljište.

Uz zahtev podnosi se i fiskalni račun na čijoj poledini je ovlašćeni distributer koji ga je izdao upisao broj poljoprivrednog gazdinstva i overio ga pečatom i potpisom.

Uprava za trezor, posle upoređivanja podataka iz zahteva i podataka iz fiskalnog isečka sa podacima o prijavljenim površinama ove uredbe, izdaje rešenje o ostvarivanju prava na regresirano dizel gorivo nakon čega se vrši prenos sredstava na namenski račun poljoprivrednog gazdinstva kod poslovne banke.

Kod **Uredbe o subvencijama za ratarsku proizvodnju i proizvodnju krompira** pravo na korišćenje subvencije ima fizičko lice, nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva pod uslovom da je:

- 1) upisano u Registar poljoprivrednih gazdinstava sa aktivnim statusom
- 2) na dan 9. aprila 2012. godine imalo prijavljene površine pod odgovarajućom grupom poljoprivrednih kultura

Korisnik subvencije ima pravo na subvenciju u iznosu od 6.420 dinara po hektaru prijavljene površine. Korisnik subvencije podnosi zahtev za korišćenje subvencije Ministarstvu finansija i privrede - Upravi za trezor do 1. decembra 2012. Godine. Zahtev se podnosi na obrascu: Zahtev za isplatu subvencije za ratarsku proizvodnju i proizvodnju krompira u 2012. godini, koji je odštampan uz uredbu. Uprava isplaćuje subvenciju po prijemu zahteva, a nakon provere podataka o ispunjenosti uslova iz ove uredbe i po odbitku iznosa primljenog na ime avansa.

POTREBE PŠENICE ZA PRAVILNOM UPOTREBOM MINERALNIH HRANIVA

Danas je postalo neophodno da svaki proizvođač koji želi kvalitetnu i profitabilnu proizvodnju mora poznavati mehanizme i pravila ishrane, kao i potrebe biljke za hranom.

Biljka pšenica počinje sa usvajanjem hranljivih materija iz zemljišta u prvim danima života. Genetski potencijal sorte može doći do punog izražaja samo u uslovima optimalne obezbeđenosti mineralnim materijama.

Broj elemenata koji ulaze u sastav zrna i slame prelazi petnaest, međutim azot, fosfor i kalijum su 3 mikroelementa koje je potrebno u određenim količinama unositi u zemljište.

Jedan od bitnih uslova koji utiče na usvajanje hranljivih materija od strane pšenice predstavlja koncentracija zemljišnog rastvora. Pored koncentracije zemljišnog rastvora na rast i razviće pšenice veliki uticaj ima i pH vrednost. Najveći prinos zrna pšenice uglavnom se dobija pri skoro neutralnoj reakciji rastvora ($pH = 7,00$).

Veoma je značajno pre početka proizvodnje izvršiti analizu zemljišta. Značaj se ogleda u tome da se u startu proizvodnje izbegnu maksimalne i minimalne granične vrednosti ispitivanih parametara, sa jedne strane i upropašćavanje zemljišta, kao posledica prekomernog đubrenja, sa druge strane. Dobijeni analizom rezultati daju pravu sliku o sadržaju neophodnih hraniva, pa i štetnih elemenata, u zemljišnom supstratu i služe kao osnov za adekvatnu primenu organskih i mineralnih đubriva.

Pravilna ishrana azotom važna je u toku celog života biljke, a naročito je značajna u formiranju klasa i diferencijaciji klasaka u klasu, tj. u fazi bokorenja i vlatanja. Takođe je bitan element u fazi nalivanja zrna.

Nedovoljna ishrana azotom dovodi do preranog izumiranja jednog dela lisne površine, pa se smanjuje fotosintetski potencijal useva. Ova pojava je poznata kao „podgorevanje“ pošto se suše donji, najstariji listovi, jer se u njima razgrađuju belančevine i jedan deo proizvoda njihove hidrolize odlazi u mlade delove.

Veće količine azota datog jednostrano ili u nepravilnom odnosu prema fosforu i kalijumu dovode do izumiranja ćelije, stabljika postaje nežna i poleže.

Fosfor utiče na razvoj korenovog sistema i bokorenje, na usvajanje azota, na skraćivanje vegetacije, na otpornost prema nižim temperaturama. Najveće potrebe za fosforom su u toku prvih 4-5 nedelja. Usled nedostatka fosfora biljke pšenice imaju slabe stabljike, zakasnelo bokorenje, sitne klasove i sitno plavkasto zeleno lišće.

Nedostatak kalijuma u ishrani pšenice manifestuje se smanjenjem fotosinteze. Stabljike su tamne, niske, članci skraćeni, sekundarna stabla ne donose klas, lišće je žućkasto – mrkozelene boje, a ivice i vrhovi listova izumiru. U zrnu je manji sadržaj skroba što pogoršava kvalitet. Đubrenje pšenice se obavlja u dva navrata. Deo đubriva se unosi pre osnovne obrade ili pre pripremanja zemljišta za setvu. Drugi deo se koristi za prihranjivanje biljaka pred nastavak vegetacije u bokorenju. Tada se unose samo azotna đubriva. Potrebne količine azotnih đubriva se određuju N-min metodom.

U jesen se unose složena đubriva koja sadrže azot, fosfor, kalijum u odgovarajućim količinama. Ona se odabiraju u skladu sa urađenom analizom.

U osnovnoj obradi unosi se u zemljište celokupna količina fosfora i kalijuma, te trećine ili polovine predviđenih azotnih đubriva. Preostala količina azotnih đubriva se primenjuje u vidu prihrane.

Metod gajenja govedi u čistoj rasi

U govedarstvu se najviše primenjuje gajenje u čistoj rasi, van srodstva, da bi se izbegli neželjeni efekti inbridinga, koji kod goveda potencira pad otpornosti i reproduktivne probleme, kao i pojavu naslednih anomalija kod teladi.

Gajenje u čistoj rasi van srodstva, u širem smislu predstavlja parenje priplodnjaka i plotkinje, koji pripadaju istoj rasi, a nisu u srodstvu. Gajenje u čistoj rasi u užem smislu predstavlja parenje priplodnih grla, koja pripadaju istoj rasi i soju, kao i istom proizvodnom tipu i istoj liniji. Kada se radi o rasama kombinovanih proizvodnih sposobnosti, kao što je simentalaska rasa, pod gajenjem u čistoj rasi podrazumeva se gajenje u istom proizvodnom tipu.

Metod gajenja u čistoj rasi primenjuje se u onim slučajevima kada se žele sačuvati svojstva i oznake jedne rase. Najčešće se primenjuje kod plemenitih rasa, nešto ređe kod prelaznih rasa, a najređe kod primitivnih rasa, što je dovelo do gubitka čistih autohtonih rasa, kao što je slučaj sa bušom u našoj zemlji. U Poljskoj su dugotrajnom primenom ovog metoda, uz mere planske selekcije i poboljšanje uslova držanja, popravljene proizvodne karakteristike crvene poljske buše.

Gajenje po linijama je vid gajenja u čistoj rasi. Pod jednom linijom podrazumeva se sve muško potomstvo, koje potiče od jednog pretka koji se u okviru svoje rase posebno isticao u nekoj osobini. Kod linijskog gajenja često se primenjuje i metod ukrštanja. Za ovakvo linijsko ukrštanje potrebno je da se u okviru jedne rase formira više linija, koje se odlikuju izraženim poželjnim osobinama. Ukrštanjem ovih linija popravljaju se kvalitet zapata.

Miroslav Milivojević dipl.ing.

BERBA PLODOVA JABUKE

Berba plodova je značajan posao u jabučarskoj proizvodnji . Neblagovremena i nepravilno izvedena berba može značajno umanjiti rezultate našeg dosadašnjeg truda.

Imajući u vidu klimatske uslove koji su vladali u proteklom periodu ,a da je sezona glavne berbe jabuke na pragu , to ćemo ovde u kratkim crtama se podsetiti na poslove koji se tiču berbe i šta nas sve očekuje, a to su ;

Vreme sazrevanja plodova jabuke po sortama ,količini i kvalitetu očekivanih prinosa

Odredjivanje optimalnog datuma berbe jabuke.

Predračun i dinamiku potrebne radne snage.

Obezbedjenje potrebnog materijala(ambalaže, materijal za pakovanje , platforme ,merdevine, torbe.)

Obezbedjenje transportnih sredstava.

Obezbedjenje skladišnog , preradnog i prostora za pakovanje

Poznavajući sortne osobine jabuke a u zavisnosti od namene plodova neophodno je odrediti njihovo vreme sazrevanja , količinu i kvalitet prinosa.Znamo da su rane sorte jabuke davno

ubrane i odavno se već nalaze na tržištu. Ekonomski značajniju grupu čine sorte poznijeg vremena zrelija.

Botaničku ili fiziološku zrelost određuje sorta odlika ploda i uticaj klimatskih prilika u toj godini. Plodovi jabuke u **botaničkoj** zrelosti dostižu maksimalnu krupnoću, pri čemu se obustavlja prirast hranljivih materija. U tom stepenu zrelosti semenke su dovoljno razvijene i posle odgovarajućeg perioda stratifikovanja na niskoj temperaturi sposobne su da klijaju.

Plodovi jabuke u **tehnološkoj** zrelosti postižu najbolji ukus i aromu, pa su zato u tom stepenu zrelosti najpogodniji za upotrebu u svežem stanju, kao i za preradu.

Najveći deo proizvodnje zimskih sorata jabuke čuva se u hladnjačama pre nego što se iznese na tržište. Jabuke se u hladnjačama čuvaju od nekoliko dana do nekoliko meseci. Da bi mogle da očuvaju visok kvalitet ploda i tržišnu vrednost, veoma je značajno **da se obru u optimalnom stanju zrelosti**. Ako se obru nezreli, plodovi jabuke su obično sitni, slabo obojeni, kiseli i neukusni, a podložni su fiziološkim oboljenjima kao što su gorke pege i potamnivanje pokožice. U prezrelim plodovima jabuke dok su još na stablu mogu da se pojave staklavost i jonatanove pege, a posle berbe se javlja potamnivanje mesa ploda. Treba naglasiti da plodovi nastavljaju da dobijaju u masi sve dok su na stablu. Stoga se i teži da plod jabuke ostane na grani što duže, ali pod uslovom da to ne ostavi štetne posledice na njegovo čuvanje u hladnjači.

Postoji više metoda za određivanje optimalnog datuma berbe. Treba, međutim, imati u vidu da se ni jedna metoda ne može sa sigurnošću iskoristiti u svim okolnostima. Neki od načina određivanja optimalnog datuma berbe su;

Broj dana od punog cvetanja do berbe (starost plodova)

Broj dana od stadijuma T do berbe.

Suma temperatura od punog cvetanja do berbe.

Lakoća odvajanja peteljke ploda od grančice.

Promena boje pokožice ploda.

Spektrofotometrijsko određivanje stepena zrelosti ploda.

Promena boje semena odnosno semenjače.

Čvrstoća mesa ploda.

Količina skroba.

Rastvorljiva suva materija.

Oslobađanje etilena.

Kao što je rečeno, ni jedna metoda pojedinačno ne može da posluži kao pouzdan pokazatelj. Međutim istovremeno praćenje većeg broja metoda, a naročito **određivanje promene boje pokožice ploda, količine etilena, čvrstoće mesa ploda i količine skroba, u toku niza godina** omogućava da se utvrde praktični kriterijumi za optimalan trenutak berbe plodova jabuke u određenom rejonu.

VREME BERBE JABUKE

Vreme berbe plodova jabuke zavisi od sorte, podloge, uslova sredine, namene plodova, kao i od brzine i načina prevoza.

Prema vremenu berbe sve sorte jabuke dele se na **letnje, jesenje i zimske**.

Letnje sorte jabuke sazrevaju od početka jula do sredine avgusta. Poznatije sorte su; Starkova najranija, vista bela, mantet, džerzimek, kloz. Ove sorte treba brati 6 do 7 dana ranije, pre tehnološke zrelosti, radi boljeg čuvanja. Prekasno obrani plodovi podložni su brašnavosti.

Jesenje sorte jabuke beru se od sredine avgusta do sredine septembra. Mogu da se čuvaju do novembra. Ako se zakasni sa berbom vetar može da obori i ošteti plodove. Ako se čuvaju u neuslovnom skladištu brzo brašnave. Važnije jesenje sorte su; moli delišes, džems griv, elstar, prima, idr.

Zimske sorte jabuke beru se od sredine septembra do kraja oktobra, što zavisi od botaničke zrelosti, sorte i podloge. Sorte kalemljene na kržljivim podlogama treba brati 7 do 10 dana ranije. Poželjno je berbu vršiti u 2 do 3 navrata. Ako postoji mogućnost, treba najpre obrati najkrupnije i naj bolje obojene plodove, a kasnije ostale.

U privredno značajne zimske sorte jabuke spadaju; jonatan, jonagold, ričared, gloster, zlatni delišes, ajdared, greni smit, itd.

Berbu treba izvoditi po lepom i tihom vremenu, po spadanju jutarnje rose povoljna temperatura je 15 do 25 °C. Ako su temperature visoke, berba se prekida oko podne, a nastavlja u popodnevnom i večernjim časovima, kad su spoljni uslovi povoljni.

Ubrane plodove treba što pre ukloniti iz jabučnjaka i izneti na tržište ili smestiti u hladnjaču.

TEHNIKA BERBE JABUKE

U principu plodovi jabuke mogu se brati **ručno i mehanizovano**.

Mehanizovan način berbe u našim uslovima nema neku veću primenu, jer je uslovljen skupom mehanizacijom, uzgojnim oblikom, veličinom parcela, konfiguracijom terena idr.

Uglavnom berbu obavljamo ručno uz upotrebu torbi, merdevina, platformi i drugih pomoćnih sredstava. U zavisnosti od visine stabala odnosno od uzgojnog oblika moramo prilagoditi način berbe. Stabla mladih jabuka, stabla na kržljivim podlogama, tj plodove koje možemo sa zemlje dohvatiti najbolje je brati direktno u ambalažu tj. u sanduke ili boks palete. Plodove prihvatamo celom šakom palcem i kažiprstom odvajamo peteljku na spojnom mestu sa grančicom.

Nastojimo da sa što manje pritiska na plod odvojimo plod od grane i sačuvamo što više pepeljka na površini pokožice. Berbu vršimo od zemlje prema vrhu. Za višlja stabla koristimo merdevine. Poželjno je da na vrhu merdevina postoji mala platforma gde se može smestiti drvena gajbica. Najčešće se za prihvat plodova upotrebljavaju torbe (kengur torbe) koje se mogu otvarati na suprotnoj strani da se plodovi što manje oštećuju.

Na većim površinama gde berba može postati usko grlo proizvodnje primenjuju se platforme koje mogu biti nošene (traktorske) i samohodne. Na njima berbu ručno obavlja više radnika u više nivoa. Ovakva berba je mnogo brža i efikasnija.

Značajan činilac efikasne i kvalitetne berbe predstavlja organizacija utovara i transporta pune ambalaže; sanduka, boks paleta, putna mreža, obučenosn vozača idr. Paletni sistem u mnogome ubrzava postupak berbe. Zajednički cilj je da plodovi u što kraćem roku stignu u hladjen prostor.

Radulović Andrija dipl.ing.

Zaštita semena ozimih strnih žita

Bližimo se optimalnim rokovima setve ozimih strnih žita. Da bi ostvarili dobar rod preporučuje se setva deklarisanog semena, ali sa obzirom na lošu finansijsku situaciju poljoprivrednih proizvođača mnogo će upotebiti nedeklarisano sopstveno seme strnih žita tzv. seme sa tavana.

Upravo iz tog razloga, treba ponoviti, da seme merkantilne pšenice, ako se koristi za setvu, obavezno mora biti zaštićeno odgovarajućim fungicidima protiv bolesti koje se prenose semenom (glavnica i gari), kao i ostalih oboljenja koja se prenose putem zemljišta ili zaraženim biljnim ostacima.

Neka od takvih sredstava su na bazi MANKOZEBA (Mankogal FS), TEBUKONAZOLA (Akord 060-OD, Tebukon 60-FS), TEBUKONAZOL + PROTIOKONAZOLA (Lamardor FS-400), TRITIKONAZOLA (Real 200-FS), DIFENOKONAZOLA (Dividend M 030-FS) I dr.

Prilikom tretiranja semena treba se pridržavati određenih postupaka.

-Sredstva za zaštitu semena treba primenjivati prema uputstvu proizvođača. Seme je biološki material i može biti osetljivo na delovanje pesticide, ne povećavati količine preparata.

- Seme na koje je naneto tečno hemijsko sredstvo, obavezno treba prosušiti u tankom sloju pre setve.

Zorica Lazić, dipl.ing. zaštite bilja

PRAVILNA UPOTREBA PESTICIDA

Pesticidi su proizvodi hemijskog i biološkog porekla koji su namenjeni zaštiti biljaka od korova, bolesti, insekata, grinja i drugih štetnih organizama.

Pesticidi su otrovni, ali pravilnom upotrebom, doziranjem, čuvanjem i korišćenjem ličnih zaštitnih sredstava, uspešno ih možemo koristiti u borbi protiv štetočina i bolesti bez straha od trovanja ljudi i zagađenja životne sredine.

OSNOVNA NAČELA PRAVILNE PRIMENE PESTICIDA SU SLEDEĆA:

1. Koristite hemijska sredstva samo onda kada nema drugog izbora.
2. Štetočine suzbijajte kad dostignu utvrđen prag štetnosti.

3. Ekonomski značajne bolesti suzbijajte preventivno.
4. Na vreme krenite sa preventivnim programom zaštite (čim se ostvare povoljni uslovi za zarazu) po preporuci stručnjaka.
5. ZAŠTITITE PČELE i druge oprašivače u cvetanju od pesticida koji imaju štetan uticaj na njih
6. Razmake prskanja prilagodite rastu biljke i količini padavina (30-50 mm padavina ispira većinu kontaktnih preparata).
7. Kombinujte preparate iz različitih grupa i drugačijeg načina delovanja da se ne stvori otpornost patogena na određene pesticide.
8. Koristite pesticide odgovarajuće za stadijum razvoja bolesti, štetočina, korova.
9. Postignite maksimalni kvalitet aplikacije (podesite prskalice, koristite kvalitetne dizne i okvašivače po potrebi)
10. Izbegavajte prskanje po jakom vetru i sprečite zanošenje sredstva na druge parcele i nepoljoprivredne površine.
11. Poštujte registrovanu dozu i karence, obavezno pročitajte uputstva uz preparate.
12. Primenite sve potrebne mere zaštite radnika koji su u dodiru sa pesticidima.
13. Pripremu smeše za prskanje obavite na polju, dovoljno daleko od vodotokova i puta.
14. Ne dozvolite kod pripreme smeše za prskanje prosipanje van prskalice.
15. Pravilno postupajte sa otpadnom ambalažom.
16. Iz zasada uklonite sve zaražene biljne organe kako ne bi bile izvor zaraze za zdrava stabla
17. Prilagodite način navodnjavanja mogućoj opasnosti od širenja bolesti.
18. Rezidbom održavajte dobru provetrenost krošnji voćaka.
19. Koristite optimalne količine đubriva (posebno azotnih) na bazi analize zemljišta, lista i procene roda.

Veselinka Čorbić, dipl.ing.

Značaj kolostruma u ishrani jagnjadi

Najveća smrtnost kod jagnjadi, čak 75%, je u prvoj nedelji posle jagnjenja. Zbog toga najveća pažnja ovčara teba da bude posvećena ovoj kategoriji.

Najvažnije od svega je da se jagnje što pre zadoji kolostrumom.

Kolostrum pored neophodne energije jagnjetu daje i antitela protiv obolenja sa kojima je ovca bila u kontaktu, ili protiv kojih je bila vakcinisana.

On je takođe laksativan i služi da oslobodi creva jagnjeta od prvog izmeta (mekonijuma).

Sposobnost jagnjeta da usvoji antitela iz kolostruma brzo opada i zato je neophodno da ga dobije što ranije. Ako majka nema dovoljno kolostruma treba uzeti zamrznut, sakupljen ranije od drugih ovaca, i dati ga putem sonde, vodeći računa da se ona ne ugura u pluća.

Kolostrum se akumulira u vimenu ovce tokom poslednjih nekoliko dana bremenitosti. On se takođe luči tokom prvih dana laktacije, a kasnije se sastav mleka brzo menja.

Osobine kolostruma

1 - sadrži imunoglobuline od kojih neki ostaju u zidu creva a drugi prelaze u krv i daju jagnjetu pasivni imunitet;

2 - sadrži hranljive materije koje se troše za razvoj i zagrevanje organizma jagnjeta;

3 - sadrži faktore rasta koji pomažu razvoj creva, posebno tokom prvih 24-48 sati života, čime pomaže da se uspostavi normalan protok kroz creva i omogući jagnjetu da usvaja hranljive materije. Količina kolostruma koja je jagnjetu potrebna zavisi najviše od toga koliko je energije potrebno za zagrevanje organizma.

Stoga svaki faktor koji povećava potrebu za zagrevanjem organizma povećava i potrebu za kolostrumom. Tokom loseg i hladnog vremena jagnjetu je potrebno više energije kako bi izbeglo smrzavanje a time i više kolostruma. Jagnjadi rođenoj na temperaturama ispod 10°C sa vetrom i kišom treba oko 210 cm³ kolostruma za kilogram telesne mase u toku prvih 18 sati života. Sa druge strane jagnjad koja su rođena na istoj temperaturi ali se drže u toploj i suvoj staji imaju potrebu od oko 180 cm³ za kilogram telesne mase.

Ove količine su obično dovoljne da zaštite jagnjad od *E. coli* infekcije pošto 200 cm³ obično sadrži dovoljno imunoglobulina za zaštitu.

Neophodno je da se jagnjad poje 4-5 puta tokom prvih 18 sati, ukoliko ne mogu da sisaju svoju majku. Proizvodnja kolostruma kod nedovoljno hranjenih ovaca (ocena telesne kondicije 1,5-2,0) je obično upola manja nego kod dobro hranjenih ovaca (ocena 3-4) u toku prvih 18 sati.

Kod nekih nedovoljno uhranjenih ovaca kolostrum se uopšte ne luči.

Količina potrebnog kolostruma račna se na sledeći način.

Ako je jagnje ojagnjeno u staji treba 180 cm³ za kilogram telesne mase, odnosno: 5,5 kg x 180 = 990 cm³ (oko 1 L).

Ako je jagnje ojagnjeno ili se drži na hladnom mestu izvan staje, onda treba 210 cm³ za kilogram telesne mase, odnosno: 5,5 kg x 210 = 1155 cm³ (oko 1,2 L).

Ove količine izgledaju velike, međutim, da bi se izbeglo smrzavanje jagnjadi i nepotrebni gubici, njih svakako treba obezbediti.

Prve nedelje po jagnjenju jagnjad se hrane kolostrumom i mlekom. Posle prve nedelje jagnjad se privikavaju na kvalitetno seno i početnu smešu koncentrata. Seno, koncentrat i voda daju se jagnjadima po volji.

Tokom prvih 7 dana jagnjad treba da budu zajedno sa majkama i da sisaju po volji. Ishrana jagnjadi od druge nedelje života zavisiće od toga kakva se proizvodnja dalje očekuje od njih.

Nebojša Đurić dipl.ing.

Izdavač:

**„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“
DOO Užice**

Tiraž:

300 primeraka